

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานคร นอกจากจะเป็นเมืองหลวงของประเทศแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญในด้านต่าง ๆ ของประเทศเกือบทุกด้าน จึงส่งผลให้ประชาชนจากจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาหางานทำที่เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีโอกาสในการเป็นแหล่งการทำงานของประชากรสูง แม้ประเทศไทยจะประสบภาวะวิกฤติในช่วงที่ผ่านมาก็ตาม แต่ประชากรในพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ ยังคงมีแนวโน้มจะอพยพย้ายถิ่นเข้ามากรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพิ่มมากขึ้นอย่างเกินความสามารถในการบริหารจัดการของกรุงเทพมหานคร จึงส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น การใช้ที่ดินอย่างไม่เป็นระเบียบ ปัญหาการจราจร การขาดสาธารณูปโภค ปัญหาสภาพแวดล้อม ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย เป็นต้น

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่โดยตรงในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน และเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงได้ส่งเสริมให้มีจัดตั้งเป็นชุมชนตามระเบียบการจัดตั้งชุมชนของกรุงเทพมหานคร และประชาชนในชุมชนเลือกตั้งชาวชุมชนขึ้นเป็นคณะกรรมการชุมชน ประมาณ 10-15 คน เพื่อเป็นกลไกภาคประชาชนทำหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานเขตในพื้นที่ ตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ที่เข้ามาช่วยเหลือชาวชุมชน ในการจัดกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชน เช่น ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาความแออัดของประชากรที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาการศึกษา ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมีมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาผู้มีรายได้น้อย ปัญหาการศึกษา ปัญหาสาธารณสุข เป็นต้น (สำนักพัฒนาชุมชน, 2540, น. 17) ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาล่าช้า ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนด้วย โดยหน่วยงานเหล่านี้ ได้แก่ สำนักงานเขต ศูนย์บริการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่ตำรวจ โรงเรียน สถาบัน

ศาสนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภากรุงเทพฯ (ส.ก.) สมาชิกสภาเขต (ส.ข.)
 ประธานและกรรมการชุมชน เป็นต้น

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร คือ ปัญหาชุมชนแออัด
 ซึ่งเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายของประชากรจากที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เข้าสู่กรุงเทพมหานคร
 เพื่อประกอบอาชีพ และศึกษาในสถาบันต่าง ๆ ทำให้มีความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น
 ก่อให้เกิดชุมชนต่าง ๆ ซึ่งบางชุมชนที่เกิดขึ้นนี้ไร้ระเบียบ และขาดการจัดการที่ดีในชุมชน เป็นผลให้
 เกิดความเสียหายของสภาพแวดล้อมและมลพิษ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม อันส่งผลต่อ
 คุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการพัฒนากรุงเทพมหานครด้านอื่น ๆ ติดตามมา
 เพราะมีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นจำนวนมากทั่วทั้งกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้
 สามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน ประเทศชาติได้ต่อไป หากมีแนวทางการส่งเสริม
 คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน) ได้ประกาศเจตนารมณ์ในการ
 บริหารงานกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2550 ว่า “ทำด้วยใจให้กรุงเทพฯ เป็นเมืองสวรรค์
 ในปี 2554” โดยน้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นประทีปนำทาง
 ในการบริหารจัดการกรุงเทพฯ ให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง และเป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยอย่างยั่งยืน
 และเพื่อสนองพระราชปณิธานของพระองค์ท่านที่มุ่งหวังให้กรุงเทพฯ เป็น “เมืองสวรรค์” ในปีที่ทรงเจริญ
 พระชนมพรรษา 84 พรรษา กทม.จึงประกาศยุทธศาสตร์การบริหารงานจาก 4 มิติ เป็น 6 มิติ ดังนี้

1. กรุงเทพฯ เป็นเมืองแห่งความสะอาดปลอดภัย
2. กรุงเทพฯ เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม
3. กรุงเทพฯ เป็นมหานครแห่งการเรียนรู้
4. กรุงเทพฯ เมืองสุขภาพดี ผู้คนมีความสุข
5. กรุงเทพฯ มหานครเปี่ยมเสน่ห์
6. กรุงเทพฯ เป็นเมืองแห่งความพอเพียง

กรุงเทพมหานคร มีทิศทางในการจัดสวัสดิการชุมชน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและ
 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านทางหน่วยงานต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร เช่น โครงการ
 แผนชุมชนพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ปี 2548-2551 ที่มีเป้าหมาย
 ดำเนินการ ใน 1200 ชุมชนของกรุงเทพมหานคร ทำให้หลายชุมชนเรียนรู้ในการทำแผนชุมชน และ
 บูรณาการความรู้จากหลายแหล่งเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชน จะได้ช่วยกันพัฒนา
 กรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองสวรรค์ตามที่มุ่งหวังไว้

สำนักงานเขตประเวศเป็น 1 ใน 50 เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร มีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง ซึ่งผู้อำนวยการเขตจะมีหน้าที่ตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานครมอบหมาย โดยอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่จะเป็น การให้บริการประชาชน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมให้เหมาะสมกับความต้องการแก่คนในชุมชน โดยเขตประเวศมีพื้นที่การปกครอง 3 แขวง ได้แก่ แขวงประเวศ แขวงหนองบอน แขวงดอกไม้ มีประชากรทั้งสิ้น 147,370 คน มีชุมชนทั้งสิ้น 35 ชุมชน โดยมีชุมชนแออัด 3 ชุมชน ตามความหมายของสำนักพัฒนาชุมชน ที่กล่าวว่า “ชุมชนแออัด หมายถึง ชุมชนส่วนใหญ่ที่มีอาคารหนาแน่น ไร้ระเบียบ และขาดทาดูทโถม ประชาชนอยู่อย่างแออัด มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม อันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย โดยให้ถือเกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือนอย่างน้อย 15 หลังคาเรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่” (สำนักพัฒนาชุมชน, 2544) ดังตารางดังนี้

ตารางที่ 1.1

เกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่

ชุมชน	จำนวนหลังคาเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ความหนาแน่นของบ้านต่อไร่
ชุมชนเกาะมุสลิม	56	3	18.66
ชุมชนร่วมใจพัฒนา	85	5	17.00
ชุมชนสามัคคีธรรม	191	9	21.22

ที่มา: สำนักพัฒนาชุมชน, 2549

ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม เขตประเวศ เป็นหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งขึ้นกับสำนักงานเขต มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการบริหารงานตามนโยบายของผู้ผู้อำนวยการเขต ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน และการจัดสวัสดิการต่าง ๆ แก่ประชาชน ให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายมา รวมทั้งให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในชุมชนด้วย

แนวทางหนึ่งที่ฝ่ายพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชนแออัดเหล่านี้ คือ การเข้าไปช่วยเหลือการจัดสวัสดิการชุมชน โดยต้องให้ชุมชนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัด

สวัสดิการชุมชนเช่นกัน ทั้งนี้ ชุมชนแออัดที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาภายในชุมชนตนเอง ได้แก่ ชุมชนร่วมใจพัฒนา

ที่มาของการเกิดสวัสดิการชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (2550, น. 7-8) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของระบบสวัสดิการของสังคมไทยตั้งแต่อดีตที่มีลักษณะเป็นชุมชนสวัสดิการฐานปัจเจก บำนาญและวัดมีบทบาทสำคัญในการดูแลเรื่องสวัสดิการของชุมชน มาสู่ยุคที่รัฐบาลกลางมีบทบาทในการจัดสวัสดิการ ซึ่งช่วงแรกเป็นการจัดให้เฉพาะผู้ที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงาน โดยมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ตัดสินใจ ส่งการจัดสวัสดิการโดยรัฐที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น เช่น พ.ร.บ. การประกันสังคม ทำให้แรงงานในระบบสามารถได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง ฯลฯ ในช่วงที่เศรษฐกิจเติบโต บริษัทเอกชนได้มีบทบาทในการประกันด้านต่าง ๆ มากขึ้น มีระบบการประกันรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้ที่สามารถเข้าถึงก็เป็นกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง – สูง จนกระทั่งเมื่อประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ประชาชนชาวบ้าน แกนนำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้หันมาทบทวนเรื่องระบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net) ที่มีอยู่ในสังคมไทยก็พบว่า มีความเป็นเครือข่าย ชุมชน ทูตทางสังคมในด้านต่าง ๆ สามารถช่วยรองรับแรงกระแทกจากภายนอกได้เป็นอย่างดี การจัดสวัสดิการโดยชุมชนที่มีฐานจากกิจกรรม การพัฒนาด้านต่าง ๆ เช่น องค์กรการเงิน วิสาหกิจชุมชน หลักการทางศาสนา การจัดการทรัพยากร ฯลฯ เป็นทางเลือกสำคัญที่จะช่วยทำให้เกิดความมั่นคงของชุมชนฐานรากให้สามารถดำรงอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีศักดิ์ศรี สามารถยืนหยัดเป็นตัวของตัวเองลดการพึ่งพาภายนอก

จากการที่กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) ได้สนับสนุนการจัดสวัสดิการเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2543 ทำให้เกิดเครือข่ายชุมชนที่มาร่วมกันจัดสวัสดิการผู้ยากลำบาก โดยที่ชุมชนเป็นผู้ร่วมกันกำหนดความหมายว่า ใครคือผู้ยากลำบาก มีการจัดทำข้อมูล กลั่นกรอง พิจารณาการให้ความช่วยเหลือโดยชุมชน ทำให้เกิดเครือข่ายในการจัดสวัสดิการประมาณ 500 เครือข่าย สามารถดูแลกลุ่มเป้าหมายผู้ยากลำบากในรอบแรกได้ 538,414 ราย ทั้งในส่วนของผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอดส์ คนพิการ เด็ก ผู้ยากไร้ ฯลฯ ใช้งบประมาณ 2,017 ล้านบาท ซึ่งใช้ทั้งเป็นงบสงเคราะห์ ช่วยเหลือแบบให้เปล่าจัดเป็นกองทุนหมุนเวียน และกองทุนสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่เดิม หลังจากที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีเงินทุนที่ยังหมุนเวียนอยู่ใน

ชุมชนประมาณ 700 ล้านบาท ในช่วงต่อมา ชุมชนจึงเกิดการตื่นตัวในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างกว้างขวาง ได้มีการไปฟื้นฟูแนวทางการจัดสวัสดิการบนฐานทุนด้านต่าง ๆ ของชุมชน ได้แก่

- การใช้องค์กรการเงินกลุ่มออมทรัพย์เป็นฐาน ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์บางประเภท เช่น กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อจัดสวัสดิการโดยเฉพาะ นำผลกำไรขององค์กรการเงินมาจัดสวัสดิการ การสร้างวินัยในการออมเพื่อให้ได้สวัสดิการ การเชื่อมโยงบูรณาการกองทุนภายในชุมชนนำดอกผลมาเป็นกองทุนสวัสดิการ มีองค์กรการเงินที่กิจกรรมสวัสดิการแล้วประมาณ 20,000 องค์กร จากการใช้ผลกำไรของกลุ่มมาจัดเป็นสวัสดิการ ได้นำไปสู่การออมเพื่อสวัสดิการหรือการออมเพื่อให้ กรณีตัวอย่างรูปธรรมที่กลุ่มออมทรัพย์เป็นฐานในการจัดสวัสดิการมีค่อนข้างหลากหลาย เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ จ.สงขลา (คลองเปี้ยะ นาหว้า น้ำขาว คูเต่า ฯลฯ) เครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์ จ. ตราด เครือข่ายสัจจะสะสมทรัพย์ จ. จันทบุรี ศูนย์รวมน้ำใจธนาคารหมู่บ้าน จ. พะเยา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขาม จ. ชัยภูมิ ฯลฯ

- วิสาหกิจชุมชน การผลิตเพื่อลดการพึ่งพาภายนอกเพิ่มมูลค่าผลผลิต ใช้ผลกำไรและการลดรายจ่ายมาเป็นสวัสดิการตัวอย่างเช่นในพื้นที่ ต. เขาคราม จ. กระบี่ ฯลฯ

- การจัดสวัสดิการฐานทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนเป็นผู้จัดการป่า ชายฝั่งแหล่งน้ำ ฟื้นฟูทรัพยากรให้อุดมสมบูรณ์ ทำให้มีความมั่นคงด้านอาหาร เช่น พื้นที่ทุ่งยาว จ. ลำพูน ฯลฯ

- การจัดสวัสดิการฐานศาสนา การใช้หลักคำสอนทางศาสนาและผู้นำศาสนา ทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม เป็นฐานด้านการจัดสวัสดิการทั้งทางกายและจิตวิญญาณ เช่น การใช้หลักชากาตให้การดูแลคน 8 ประเภท

สถานการณ์การจัดสวัสดิการชุมชนในกรุงเทพมหานคร : ตัวอย่างชุมชน

ชุมชนคลองกรุง เขตหนองจอก

เกิดขึ้นจากปัญหาการเป็นหนี้สินของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหา โดยจัดตั้งกลุ่ม “กองทุนสัจจะพัฒนาการอยู่อาศัยคลองกรุง” โดยเริ่มดำเนินการในเดือนกรกฎาคม ปี 2547 ในปัจจุบันมีสมาชิกในกองทุน จำนวน 298 คน มีเงินทุนประมาณ 178,800 บาท โดยแยกกองทุนเป็นกองทุนย่อย ๆ เพื่อจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมเรื่องในชุมชนต่าง ๆ ดังนี้

- กองทุนสวัสดิการเพื่อการเกิด เจ็บป่วย ถึงแก่กรรม
- กองทุนสวัสดิการบำนาญ โดยมอบให้กับสมาชิกในกองทุน ที่เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป
- สวัสดิการเงินยืมสำรองเพื่อจัดงานศพ

- กองทุนสวัสดิการเพื่อสังคมและครอบครัว เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้พิการ เด็กกำพร้า การศึกษา เยาวชน หรือเพื่อการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ในชุมชน เป็นต้น (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2550, น. 76-77)

ชุมชนพื้นนคร่วมเกล้า โชน 8 เขตลาดกระบัง

กลุ่มออมทรัพย์ เคหะชุมชนร่วมเกล้าโชน 8 เขตลาดกระบัง เกิดขึ้นจากการสนับสนุนของการเคหะแห่งชาติและมูลนิธิศุภนิมิต ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2535 โดยวัตถุประสงค์ในช่วงแรกของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อเป็นแหล่งเงินกู้แก่คนในชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น สินเชื่อหมุนเวียน สินเชื่อด้านพัฒนาอาชีพ สินเชื่อที่อยู่อาศัย (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2544, น. 184)

ปัจจุบันกลุ่มออมทรัพย์ โชน 8 มีการจัดสวัสดิการใน 2 รูปแบบคือ

1. การบริการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับสมาชิก
2. การนำผลกำไรสุทธิในการบริหารสินเชื่อของกลุ่มออมทรัพย์ มาเป็นเงินทุน

สาธารณประโยชน์ และเป็นกองทุนฅาปนกิจ

สำหรับประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการมีกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน ได้แก่

1. เกิดการเรียนรู้และการสร้างโอกาสในการพัฒนาของชุมชน
2. เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
3. เกิดการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน
4. เกิดการจัดสวัสดิการชุมชน เช่น จัดตั้งกองทุนฅาปนกิจ สมทบโครงการกีฬาต้าน

ยาเสพติด จัดกิจกรรมพัฒนาสาธารณประโยชน์ของชุมชน เป็นต้น

แม้ว่ากรุงเทพมหานคร ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการประเภทต่าง ๆ ขึ้นแล้ว แต่ก็ยังพบปัญหาว่า กองทุนสวัสดิการต่าง ๆ นั้น ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการทุกประเภทได้ รวมทั้งรูปแบบการจัดสวัสดิการอาจจำกัดเฉพาะสมาชิกเท่านั้น ทั้งนี้มีสาเหตุบางส่วนจากการขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการและการบริหารงานที่ดี

การหาแนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชนให้เหมาะสมกับชุมชนแออัดที่อยู่ในเขตบริเวณนั้น เพื่อสามารถจัดสวัสดิการที่เหมาะสม ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง และนำไปสู่การพัฒนาการจัดบริการสวัสดิการในรูปแบบอื่น ๆ ได้ในอนาคตต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

ชุมชนร่วมใจพัฒนา เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนแออัด ตั้งอยู่บนที่ดินของ กรุงเทพมหานคร โดยมีชาวบ้านเข้ามาสร้างที่พักอาศัยโดยไม่ได้ขออนุญาต หรือไม่มีการแจ้งกับทางราชการ จึงถือเป็นชุมชนที่มีการบุกรุก และในอดีตที่ผ่านมา จะถูกไล่ออกจากชุมชนเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในทางอื่น ทำให้สมาชิกชุมชนรวมตัวกัน เพื่อเรียกร้องให้ภาคราชการ ภาคเอกชน เข้ามาให้การช่วยเหลือ ซึ่งต่อมามี มูลนิธิดวงประทีป การเคหะแห่งชาติ พัฒนาชุมชนเมือง (พชม.), กรุงเทพมหานคร ได้ให้การช่วยเหลือโดยจัดสรรที่ดินส่วนหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้กับที่ดินเดิม เพื่อรองรับการไล่ออกแก่ชุมชน ซึ่งเป็นการเช่าที่ดินระยะยาว จากนั้นสมาชิกชุมชนร่วมใจพัฒนา ได้ร่วมกันตั้งกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ กันเอง เพื่อสวัสดิภาพที่ดีในชุมชน ได้แก่ การตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การออมทรัพย์ร่วมกัน เพื่อการสร้างบ้านของสมาชิกชุมชนแทนบ้านหลังเก่าที่มีสภาพทรุดโทรม จนกระทั่งสมาชิกชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระดับหนึ่ง เพราะเริ่มมีบ้านเป็นของตนเอง นอกจากนี้ คณะกรรมการชุมชนมีความคิดที่จะส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีความเป็นอยู่ในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้นต่อไป เช่น การตั้งกลุ่มอาชีพ และส่งเสริมให้เยาวชนมีความสนใจเรื่องการพัฒนาชุมชน เป็นต้น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มากกว่าการพึ่งพิงการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งคณะกรรมการชุมชนต้องการทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อคณะกรรมการชุมชนสามารถพัฒนาเป็นแนวทางไปสู่การจัดบริการสวัสดิการชุมชนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชนได้ และสามารถพัฒนาความเป็นอยู่ที่มีคุณภาพได้มากขึ้นในทุกด้าน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดบริการสวัสดิการชุมชน เพื่อมีส่วนส่งเสริมให้ความรู้แก่คณะกรรมการชุมชนร่วมใจพัฒนาในเขตประเวศ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนที่ได้รับจากคณะกรรมการชุมชนร่วมใจพัฒนา
2. เพื่อศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการชุมชนของสมาชิกในชุมชนร่วมใจพัฒนาที่อยู่ในเขตประเวศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการชุมชน

ขอบเขตในการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมใจพัฒนา เขต
ประเวศ

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนร่วมใจ
พัฒนา เขตประเวศ ในการจัดบริการสวัสดิการชุมชน 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย
ด้านที่อยู่อาศัยการทำงานและมีรายได้ ความมั่นคงทางสังคม การบริการสังคม และด้านนันทนาการ

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

สวัสดิการชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกชุมชนร่วมใจพัฒนาได้รับกิจกรรมหรือบริการ
ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต ได้แก่ บริการสวัสดิการ
ชุมชนใน 7 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและ
มีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ

ลักษณะบริการสวัสดิการชุมชน หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการ
ชุมชนร่วมใจพัฒนาสนับสนุนให้จัดขึ้น เพื่อสร้างสวัสดิการให้แก่สมาชิกชุมชน ในที่นี้หมายถึง
บริการสวัสดิการชุมชนใน 7 ด้าน คือ

1. ด้านการศึกษา ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชน ห้องสมุดชุมชน กองทุนเพื่อ
การศึกษา
2. ด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ ศูนย์สาธารณสุขชุมชน
3. ด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคง
4. ด้านการทำงานและมีรายได้ ได้แก่ กลุ่มฝึกอาชีพชุมชน กองทุนเพื่อการยังชีพ
5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัย
6. ด้านการบริการสังคม ได้แก่ ศูนย์ประสานงานชุมชน ศูนย์ประชาสัมพันธ์ชุมชน
ด้านนันทนาการ ได้แก่ ศูนย์กีฬาเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ

ความต้องการบริการสวัสดิการชุมชน หมายถึง ความต้องการได้รับกิจกรรมหรือ
โครงการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการชุมชนร่วมใจพัฒนาได้จัดขึ้น เพื่อสร้างสวัสดิการให้แก่สมาชิก
ชุมชน

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนร่วมใจพัฒนาเขตประเวศ มีส่วนร่วมคิดหรือวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน ร่วมวางแผนพัฒนาชุมชน ร่วมดำเนินงาน และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสวัสดิการชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะบริการสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนร่วมใจพัฒนา
2. ทำให้ทราบความต้องการการจัดบริการสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกชุมชนร่วมใจพัฒนา
3. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการจัดบริการสวัสดิการชุมชน